

Notat om Trepartsudvalgets hovedkonklusioner vedr. voksen- og efteruddannelse¹

1. Baggrund

Regeringen drøftede i september 2004 behovet for en styrkelse af voksen- og efteruddannelsesindsatsen i Danmark med arbejdsmarkedets parter. På den baggrund blev der nedsat et trepartsudvalg, der på embedsmandsniveau skulle tilvejebringe grundlaget for videre drøftelser mellem regeringen og arbejdsmarkedets parter om mulighederne for at fremme målsætningen om livslang opkvalificering og uddannelse for alle.

Udvalget skulle analysere og vurdere den nuværende voksen- og efteruddannelsesindsats i forhold til de fremtidige udfordringer og på den baggrund opstille og vurdere forskellige modeller for, hvordan den nødvendige udvikling af arbejdsstyrkens kompetencer kan styrkes i et samspil mellem arbejdsgivere, lønmodtagere og det offentlige.

Udgangspunktet er den erhvervsrettede voksen- og efteruddannelsesindsats, der retter sig mod beskæftigede på såvel det offentlige som det private arbejdsmarked. Der er særligt på samspillet til de grundlæggende uddannelser, og den almene voksenuddannelse, herunder de særlige udfordringer, der knytter sig til personer med læse-, skrive- og regneproblemer og flygtninge og indvandrere i forhold til at lære danskfokus. Ligeledes er der fokus på de grupper af beskæftigede, som har et lavt kompetenceniveau, og andre grupper, hvor kravene til opkvalificering og uddannelse fremover i særlig grad må forventes at være stigende.

Udvalget afleverede sin rapport den 2. februar 2006. Rapporten indeholder dels kortlægning og analyser af den nuværende voksen- og efteruddannelsesindsats, trepartsudvalgets overvejelser og anbefalinger og en nærmere beskrivelse af forskellige mulige modeller til at styrke VEU-indsatsen.

---

¹ Notatet er udarbejdet af Sekretariatet for ministerudvalget for Danmark i den globale økonomi. Notatet er sendt til Globaliseringsrådet som faktuel baggrund for Globaliseringsrådets diskussioner. Globaliseringsrådet kan ikke tages til indtægt for notatet.

2. Udvalgets medlemmer

I henhold til kommissoriet fik trepartsudvalget følgende sammensætning:

- 6 repræsentanter udpeget af Landsorganisationen i Danmark
- 2 repræsentanter udpeget af Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd
- 1 repræsentant udpeget af Akademikernes Centralorganisation
- 1 repræsentant udpeget af Ledernes Hovedorganisation
- 5 repræsentanter udpeget af Dansk Arbejdsgiverforening
- 1 repræsentant udpeget af Sammenslutningen af Landbrugets Arbejdsgivere
- 1 repræsentant udpeget af Finanssektorens Arbejdsgiverforening
- 1 repræsentant udpeget af KL
- 1 repræsentant udpeget af Amtsrådsforeningen
- 1 repræsentant udpeget af Undervisningsministeriet
- 1 repræsentant udpeget af Beskæftigelsesministeriet
- 1 repræsentant udpeget af Integrationsministeriet
- 1 repræsentant udpeget af Økonomi- og Erhvervsministeriet
- 1 repræsentant udpeget af Finansministeriet (formand)

3. Udvalgets anbefalinger

Globaliseringen og den teknologiske udvikling indebærer en række udfordringer, der stiller krav om et kompetenceløft for den danske arbejdsstyrke.

Udvalget anbefaler på den baggrund, at der sker *en styrkelse af den samlede voksen- og efteruddannelsesindsats*. Udvalget anbefaler særligt, at der sker en styrkelse af indsatsen for de grupper, som er særligt udsatte, herunder visse ufaglærte, personer med svage eller snævre kompetencer og personer med utilstrækkelige læse-, skrive- og/eller regnefærdigheder, herunder tosprogede med svage eller manglende dansksproglige færdigheder.

Udvalget anbefaler, at en styrkelse af voksen- og efteruddannelsesindsatsen sker i et tæt samspil mellem det offentlige, arbejdsgivere og lønmodtagere.

Det offentliges opgave er at sikre grundlaget for, at alle på arbejdsmarkedet har gode grundlæggende færdigheder. Endvidere er det en offentlig opgave at sikre et udbud af formelt kompetencegivende uddannelser på alle niveauer af tilfredsstillende kvalitet. Det gælder i forhold til:

- Den forberedende voksenundervisning (FVU) og almen voksenuddannelse (avu)
- At sikre tilbud, der giver mulighed for kompetenceløft for alle grupper
- At sikre udviklingen af arbejdsmarkedsrettede uddannelser, der kan understøtte mobiliteten på arbejdsmarkedet.

Det er også en offentlig opgave at understøtte indsatsen på områder, hvor det samfundsmæssige udbytte er højt og hvor markedet ikke kan forventes at sikre et hensigtsmæssigt aktivitetsniveau. Det offentlige har en særlig forpligtelse i forhold til de mest udsatte grupper på arbejdsmarkedet.

Arbejdsmarkedets parter har en vigtig opgave i forhold til at understøtte udviklingen af arbejdsstyrkens kompetencer. Det gælder især i forhold til den erhvervsrettede voksen- og efteruddannelsesindsats. Parterne har endvidere en vigtig rolle at spille i forhold til at øge motivationen og stimulere efterspørgs-

len. Det gælder især for de grupper, som har et stort behov for voksen- og efteruddannelse, og som er mindst motiverede for at deltage.

Den enkelte skal i udgangspunktet løbende sørge for at udvikle sine kompetencer og omstillingsevne og dermed sikre værdien af egne kvalifikationer på et arbejdsmarked, der udsættes for store forandringer. Tilsvarende er det virksomhedernes opgave i et samspil mellem ledelse og medarbejdere, at sikre udviklingen af medarbejdernes kompetencer i overensstemmelse med virksomhedernes behov og de markedsmæssige krav.

Udvalget har opstillet følgende anbefalinger:

Udvalget anbefaler, at der sker en styrkelse og kvalificering af efterspørgslen efter voksen- og efteruddannelse.

En styrkelse af efterspørgslen kan fx ske gennem:

- Forbedringer i den offentlige vejledning om voksen- og efteruddannelse, så den enkelte og virksomhederne sikres let og overskuelig adgang til vejledning og rådgivning
- Øget anvendelse af realkompetencevurderinger med henblik på at sikre, at den enkeltes kompetencer synliggøres og anerkendes
- En styrket systematisk kompetenceudvikling. Denne udfordring skal løses på virksomhederne og mellem arbejdsmarkedets parter, samtidig med at de offentlige uddannelsesinstitutioner styrker rådgivningen.

Udvalget anbefaler, at der sker en styrkelse og målretning af det offentlige udbud af voksen- og efteruddannelse.

En styrkelse af det offentlige udbud kan fx ske ved at:

- Gøre den forberedende voksenundervisning (FVU) mere fleksibel
- Styrke sammenhængen mellem almene og erhvervsrettede forløb
- Udnytte fleksibiliteten i udbuddet på det erhvervsrettede område, så det i højere grad afspejler virksomhedernes behov
- At der med henblik på en styrkelse af ufaglærtes muligheder for at opnå en erhvervsuddannelse gennemføres en analyse af den grundlæggende voksendannelse (GVU) med henblik på at øge anvendelsen af denne
- Forstærke indsatsen for udvikling af uddannelser på det videregående område på områder, hvor de ikke findes i dag med henblik på at styrke et kompetenceløft for faglærte. Endvidere skal situationen på området for videregående voksendannelse (VVU) følges nøje for at overvåge, om den pr. 1. januar 2006 gennemførte revision af VVU-systemet bl.a. med henblik på mere fleksible adgangsveje har tilstrækkelig effekt.
- Øge udbuddet af kurser og uddannelser på videregående niveau i øvrigt og sikre en bedre tilpasning til arbejdsmarkedets behov.

I tillæg hertil er det en væsentlig forudsætning for at styrke og målrette udbuddet af offentlig voksen- og efteruddannelse, at institutionerne sikres de nødvendige rammevilkår.

Udvalget anbefaler, at der sker en styrkelse af indsatsen målrettet personer med utilstrækkelige basale færdigheder i læsning, skrivning og regning samt tosprogede med manglende eller svage dansksproglige færdigheder.

En styrket indsats kan fx ske ved:

- At de eksisterende muligheder styrkes for at gennemføre FVU i sammenhæng med erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse på de erhvervsrettede voksen- og efteruddannelsesinstitutioner
- At undervisningstilbudene til tosprogede, der har været i landet gennem længere tid, men som har ringe eller begrænsede dansk kundskaber videreudvikles, herunder gennem oprettelse af supplerende tilbud i danskuddannelsessystemet og styrkelse af det eksisterende udbud af uddannelser i AMU og avu målrettet denne målgruppe
- En sammenhængende indsats ved overgangen mellem beskæftigelse og ledighed, f.eks. gennem en styrket vejledningsindsats. Det kan bl.a. ske i sammenhæng med uddannelses- og beskæftigelsesvejledningen i jobcentre.

En styrkelse af indsatsen overfor disse målgrupper kræver en fælles indsats af alle aktører på voksen- og efteruddannelsesområdet. En særlig indsats på den enkelte arbejdsplads er en forudsætning for at overkomme barrierer for en styrket efterspørgsel særligt blandt disse grupper.

Styring og finansiering

Det er udvalgets overordnede konklusion, at der på det almene og det videregående område ikke kan identificeres afgørende styringsmæssige barrierer for at øge aktiviteten i takt med en evt. stigende efterspørgsel. På det videregående område kan niveauet for deltagerbetaling kombineret med stor deltagelse i fritiden dog udgøre en barriere for stigninger i efterspørgslen. Det konkrete omfang heraf afhænger af betalingsvilligheden.

Det er udvalgets vurdering, at der vil være muligheder for en vis og ikke ubetydelig meraktivitet indenfor de nuværende økonomiske rammer for erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse til og med erhvervsuddannelsesniveau. I 2006 vil der være muligheder for en øget aktivitet på grundlag af bevillingen på finansloven 2006 og der er uforbrugte midler i 2005, som er overført til aktiviteter i 2006. Udvalget finder derfor, at de økonomiske rammer for erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse ikke umiddelbart begrundet ændringer i rammerne for godtgørelse, deltagerbetaling og takster.

Hvis en realisering af udvalgets løsningsbidrag i forhold til efterspørgselsiden samt globaliseringen og den teknologiske udvikling giver anledning til en mærkbar stigning i efterspørgslen efter erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse, vil styringen af og de økonomiske rammer for området udgøre en barriere for øget aktivitet.

Udvalget anbefaler på den baggrund, og på baggrund af de opstillede præmisser for udvalgets arbejde, at der sker en omlægning af de styringsmæssige rammer på det erhvervsrettede område.

En omlægning kan fx ske ved:

- Det overvejes at afkoble de offentlige udgifter til VEU-godtgørelse fra aktiviteten på det erhvervsrettede voksen- og efteruddannelsesområde. Lediges ret til seks ugers selvvalgt uddannelse opretholdes uændret og forudsættes fortsat finansieret af det offentlige.
- Det overvejes med udgangspunkt i det nuværende gennemsnitlige niveau for deltagerbetaling på AMU-området at indføre fleksibel og differentieret deltagerbetaling og takstfastsættelse, som muliggør en mere fleksibel tilpasning til og opfyldelse af behovene på arbejdsmarkedet.
- Institutionerne skal i højere grad sikres de nødvendige rammevilkår, der sikrer, at institutionerne prioriterer at udbyde voksen- og efteruddannelse.

Udvalget anbefaler endvidere, at arbejdsmarkedets parter centrale rolle i opgaveløsningen på det erhvervsrettede voksen- og efteruddannelsesområde fastholdes.

Det fremgår, af udvalgets kommissorium, at udvalgets anbefalinger ikke må føre til en permanent forringelse af de offentlige finanser. Visse af de nævnte initiativer, som vil kunne bidrage til at styrke voksen- og efteruddannelsesindsatsen, vil isoleret set være udgiftskrævende. En styrket voksen- og efteruddannelsesindsats forventes at være forbundet med positive samfundsøkonomiske effekter, herunder højere produktivitet og velstand, forbedret omstillingsevne i arbejdsstyrken og lavere ledighed. Effekterne på ledighed og dermed indkomstoverførsler mv. er imidlertid usikre. I det omfang øgede offentlige udgifter til voksen- og efteruddannelse anvendes effektivt og målrettes personer med en løsere arbejdsmarkedstilknytning og personer, der ikke deltager i voksen- og efteruddannelse i dag, vil der kunne forventes de mest positive virkninger i forhold til at øge omstillingsprocesserne på arbejdsmarkedet og nedbringe strukturledigheden.

Effekten på de offentlige finanser på lang sigt afhænger bl.a. af andelen af offentlig medfinansiering, virkninger på strukturledigheden og om voksen- og efteruddannelses-aktiviteten foregår i arbejdstiden.

Udvalget har ikke taget stilling til de mulige finansieringsbidrag.

For evt. faktuelle spørgsmål: Kontorchef Lone Folmer Bertelsen, Undervisningsministeriet, Tlf. 33925000.